

dreder af Mil og slaa Rod hos Mennesker, hvis Forfædre aldrig har kendt de paagældende Forhold af Selvsyn. Naar saaledes et grønlandsk Sagn fortæller om Folk, der spænder Renner for Slæden, saa behøver dette hverken at tydes som et Bevis paa Eskimoernes asiatiske Herkomst eller paa en tidligere mere østlig Udbredelse af Rensdyr-Nomadismen; forøvrigt er det værd at lægge Mærke til, at Rennerne aabenbart tænkes forspændte paa lignende Maade som de grønlandske Hunde — »en Slæde med fem Rensdyr for« er jo aldeles ikke tschuktshisk eller korjakisk Skik; ligeledes bør man ikke overse, at Sagnet ogsaa omtaler Hare, Ræv og et Fabeldyr som Trækdyr — den frit konstruerende Fantasi er jo ikke helt uden Indflydelse paa Sagnenes Indhold.

Interessant er det, at de grønlandske Sagn omtaler Huse med Røghul i Taget; men Forf. har dog ikke Ret i, at et saadant Hus ikke kan være eskimoisk — som bekendt anvender Eskimoerne ved Mackenziellodens Munding et Hus med Aabning midt i Taget, og det samme gør Vest-Eskimoerne i Alaska.

Forf. har vistnok Uret S. 37, hvor han opfatter Sagnberetningen om et fremmed Folkeslags Bold-lege som en Skildring af ikke-grønlandske Forhold. Hans Egede omtaler i »Grønlands Perustration« S. 93 ganske lignende Boldspil: »At spille Bold er deres jevnligste Leeg, besynderlig i Maaneskin og haver 2 Maader at spille paa: Naar de have deelt sig i 2de partie, saa kaster den ene Boldten til den anden, som er af hans eget Partie. De af det andet Partie, skal stræbe efter at faae Bolden fra dem, og dette gaar saaledes Vexelviis iblant dem.«

Bogen fortjener at finde Læsere; den er særdeles underholdende paa Grund af sin gode Form og Sagnenes æventyrlige Indhold. Som i alle de foregaaende Bind af »Populära etnologiska skrifter« er Udstyrelsen særdeles tiltalende. Maaske kan der dog indvendes mod Illustrationsmaterialet i nærværende Arbejde, at det staar i en meget løs Forbindelse med Bogens Indhold. Værre er det, at Billedernes Tekst undertiden er vildledende. Fig. 14, hentet fra Parrys »Second Voyage« og forestillende Central-Eskimoer, der jager svømmende Renner, angives saaledes at være fra Vest-Eskimoerne. Fig. 16, hentet fra samme Værk, angives at stamme »fra den første (!) engelske opdagelsesekspedition for at finde nordvestpassagen«. (Den lange Række af engelske Ekspeditioner for at finde Nordvestpassagen

begynder som bekendt over 300 Aar før Parry). Fig. 19 angives at være en Eskimo udslyngende sit Fuglespyd, skønt det paagældende Vaaben tydeligvis er en Sælharpun; Urigtigheden skyldes i dette Tilfælde en Trykfejl i Nelsons Værk »The Eskimos about Bering strait«.

Uheldigt virker det, at Forf. S. 16 skriver »de nu uddøde Mikmakindianere«; Statistikken opgav dog i 1904 Mikmakindianernes Antal til henimod 4000. Selv i populære Bøger bør man være korrekt.

Gudmund Hatt.

Daniel Bruun: Turistruter paa Island. Foreningen »De danske Atlanterhavssøer«. 8° XXIV + 254 Sider, 2 Kort. København 1912—1913.

Ingen dansk Mand har set saa meget af Island som Kaptajn Daniel Bruun. Paa gjentagne udstrakte Rejser i beboede og ubeboede Egne har han skaffet sig grundige Kundskaber om den store Øs Topografi, Folkeliv og Næringsveje. Resultatet af sine Iagttagelser og Undersøgelser har han nedlagt i flere Skrifter og mange Afhandlinger, som meget har bidraget til at udbrede Kundskaben om Island i vide Krese. Kapt. D. Bruuns Arbejder vedrørende den islandske Bygningsmaade og Livet paa de islandske Gaarde er grundlæggende, og i alle Kapt. Bruuns Skrifter findes et fortræffeligt Illustrationsmateriale, der for stor Del skyldes hans egen Flid og Tegnetalent; disse Tegninger giver ofte et udmærket Indblik i det islandske Folks ejendommelige Livsforhold. Kapt. D. Bruun har desuden gjort lange Rejser i det lidet kendte, ubeboede indre Højland, som han har beskrevet i flere Artikler i dette Tidsskrift, han har opgravet og undersøgt gamle Ruiner og andre Oldtidslevninger, skrevet meget om den islandske Rejsemaade, om de islandske Fjældveje, om den islandske Hest, om den islandske Kvindedragt og meget andet. Man kan af det anførte se, at det næppe var muligt at finde en Forfatter, der bedre egnede sig til at skrive en udførlig Rejsefører om Island end Kapt. Daniel Bruun, som baade af egen Erfaring kender alle Rejseruter, har gjort 12 Rejser paa Island, og desuden grundig har sat sig ind i den betydelige Literatur. Kapt. D. Bruuns Bog »Turistruter paa Island« er, som man kunde vente, en fortræffelig og mønsterværdig Haandbog, som alle Islandsrejsende vil have baade Nytte og Fornøjelse af at gjøre sig bekendt med,

thi intet andet Sted kan de faa et saa indholdsrigt og dog livlig skrevet og let læseligt Overblik over islandske Rejser, over Landets Topografi og Folkeliv sammen med historiske Oplysninger, Naturskildringer og Henvisninger til en Mængde Skrifter hvor yderligere Oplysninger kunne faas.

I en Indledning giver Forf. en Oversigt over Islands almindelige Geografi og Historie og omtaler Rejsemaaden og Udrustningen, hermed følger et Kort over Rejseruterne, samt en Liste over almindelig Literatur. Derefter kommer selve Rejseførelsen, der falder i tre Hovedafdelinger: I. Kysten rundt med Damper, II. Gennem beboede Egne og III. Gennem det indre ubeboede Højland. Det sidste Afsnit er dog ikke udkommet endnu.

Første Afsnit (S. 1—62) begynder med et kort Overblik over Islands Sydkyst, som den kan ses fra Postdamperne, hvorpaa følger en Beskrivelse af Reykjavik med de Udflugter, man kan gøre derfra til den nærmere Omegn. Derefter fortsættes Rejsen mod Nordvest forbi Snæfellsnes til Bredebugten med Udflugter til naturskønne og historisk kendte Lokaliteter i de nærmeste Egne. Herpaa gaar Rejsen rundt den nordvestlige Halvø til Nordlandet og Østfjordene, alle Havnesteder anløbes og mærkelige Steder i Nærheden beskrives i Skrift og Billeder. Dette Afsnit slutter med en Oversigt over de islandske Fiskerier. Andet Afsnit (S. 63—254) bestaar af 8 Kapitler, der hver behandler en særskilt Rute i denne Rækkefølge: 1° Thingvellir, Geysir, Gullfoss, Hekla, 2° Reykjanes Halvøen, 3° Reykjavik til Isafjord paa den nordvestlige Halvø, 4° Reykjavik til Snæfellsnes, 5° Reykjavik til Akureyri over Land, 6° Akureyri, Myvatn, Dettifoss, 7° Akureyri til Østlandet, 8° Postvejen fra Reykjavik langs Sydkysten. Paa alle Ruterne omtales de historiske Minder, der knytter sig til de forskellige Steder, og mellem de topografiske Beskrivelser indflettes Skildringer af Befolkningens Næringsveje og Levevis, alt illustreret med en Mængde karakteristiske Billeder. Hvert Kapitel ender med Henvisninger til Literaturen om den paagældende Egn. Bogen er den bedste og mest alsidige Ledetraad for Islandsrejsende, som endnu er udkommet, og giver et saa fuldstændigt og fyldigt Billede af Island og det islandske Folk, som det er muligt paa 254 Sider, den der vil have mere at vide om Enkeltheder, bliver desuden allevegne af den kyndige Fører henvist til de bedste Kilder i Literaturen.

Th. Thoroddsen.

Ewald Banse: »Auf den Spuren der Bagdadbahn«.
Weimar, Duncker, 1913. 8° 147 Sider. 82 Ill. 3 Kort.

»Auf den Spuren der Bagdadbahn« er Beretningen om en Rejse, som Ewald Banse i 1908 foretog fra Bagdad langs Tigris til Mosul og derfra over Mardin Urfa, Aintab og Adana til Eregli, det daværende Endepunkt for den færdigbyggede Bagdadbanestrækning. Fra Eregli fortsattes Rejsen med Jærnbane til Konstantinopel. Bogen er en af de mest velskrevne Fremstillinger, som de senere Aar har frembragt, af det Land, gennem hvilket Bagdadbanen vil komme til at gaa. Trods sin ringe Størrelse og trods det, at Illustrationerne optager en Mængde Plads, indeholder Bogen dog en brogel Rigdom af Oplysninger af enhver Art, om Sæder og Skikke, Handel, Arkitektur og Agerbrug, og spredt i den klare og nøjterne Fremstilling af disse Forhold støder man paa Træk af det daglige Liv, Træk, som paa den mest fortræffelige Maade karakteriserer de Indfødtes Tankesæt. Fortrinlig og fængslende skrevet, oplysende og let forstaaelig er Beskrivelsen af det Land, til hvis Rigdomskilder man navnlig i Tyskland knytter saa store Forhaabninger. Fremstillingen støttes af en Række fortræffelige Fotografier, og et stort Antal Tegninger i Teksten, udførte af Forfatteren, tjener til at illustrere forskellige Forhold af fysisk og antropogeografisk Art. Foruden med et Par smaa Kort til Illustration af Jærnbaneforhold og Agerbrug, er Bogen udstyret med et veludført Kort i 1:2,000,000 over Landet mellem Bagdad og Taurus. Bogens Slutningskapitel, som har til Overskrift »Die Wahrheit über die Bagdadbahn« behandler de økonomiske og politiske Muligheder, der staar i Forbindelse med Bagdadbanen og ender med et Opraab til Tyskland om at henvende Opmærksomheden paa Sydøst-Anatolien, Nordsyrien og Nordmesopotamien. Med Henblik paa de seneste Tidens politiske Forskydninger i den nærmere Orient, har Bogen den største Aktualitets Interesse, samtidig med at den paa Grund af sin Righoldighed paa Oplysninger af forskellig Art har blivende Værdi. Skønt Bogen maaske indeholder enkelte Ting, som næppe kan paaregne almindelig Interesse, er den dog skrevet paa en saadan Maade, at den med Udbytte vil kunne læses af enhver. En Index savnes; men Manglen afbødes noget ved Indholdsfortegnens Udførlighed.

Barclay Raunkjær.